

ESENȚA ȘI ROLUL AGENȚIILOR EXECUTIVE ÎN CADRUL SISTEMULUI INSTITUȚIONAL AL UNIUNII EUROPENE

**Victoria ȚARĂLUNGĂ, dr., conf. univ., Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți**
Maria GABOR, licențiată în șt. administ.

Abstract: *The European Agencies, without which the institutional system of the European Union cannot be conceived, are decentralized bodies created by a legislative act and empowered with a specific mission. Essentially, the role of the European agencies consists in supporting the actors involved in the decision-making process in realizing legal, technical and even scientific tasks. European agencies have a word to say in almost all areas of activity of the European Union, from health to external relations and social policy. In this article the authors elucidate the particularities of the European Union agencies, placing a particular emphasis on the essence and role of the executive agencies and formulating some recommendations on the research topic.*

Keywords: *European Union, executive agencies, decentralized agencies.*

În contextul integrării cu pași rapizi a Republicii Moldova în Uniunea Europeană (UE), de o deosebită importanță este cunoașterea sistemului instituțional al acestei importante organizații internaționale cu un pronunțat caracter de supranaționalitate. În cadrul acestui sistem instituțional, bine încheșat al Uniunii Europene un rol deosebit revine agențiilor Uniunii Europene.

În literatura de specialitate precum și în mass-media se operează în mod frecvent cu anumite concepte care vin să evidențieze structura complexă și dinamică a procesului construcției europene: *instituții ale Uniunii Europene și organe ale Uniunii Europene.*

Instituțiile constituie structura acțională cea mai importantă a Uniunii Europene și sunt, în prezent, în număr de șapte: Consiliul European, Consiliul, Comisia Europeană, Parlamentul European, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Curtea Europeană de Conturi și Banca Centrală Europeană.

Conceptul de instituții ale Uniunii Europene se caracterizează prin următoarele elemente specifice [6, p. 44]:

- au rolul de a pune în aplicare, în temeiul competențelor lor, regulile juridice fundamentale de constituire și de funcționare a Uniunii Europene;
- sunt create prin tratate;
- în domeniile în care acționează sunt dotate cu puterea de a lua decizii și de a le impune statelor-membre; din această perspectivă ele reprezintă o desprindere de schemele tradiționale ale cooperării internaționale, în care executarea tratatelor este supusă disponibilității semnatarilor, suveranitatea națională fiind cauza principală a așa-numitei „paralizii a tratatelor”;
- prin natura lor, ele reprezintă interesele statelor (Consiliul), interesele Uniunii Europene (Comisia Europeană), interesele cetățenilor (Parlamentul European) și interesele dreptului (Curtea de Justiție);

- beneficiază de anumită autonomie juridică, administrativă și financiară, corolar al specificității lor funcționale.

În plus la aceste considerații, menționăm că Comunitățile Europene și, ulterior, Uniunea Europeană nu au transpus tripticul instituțional care decurge din aplicarea principiului separației puterilor, ci au adoptat o structură instituțională mai complexă decât aceea existentă într-un stat, tocmai pentru a se exprima participarea statelor și participarea popoarelor la ansamblul comunitar.

Organele Uniunii Europene se diferențiază prin faptul că [6, p. 43-44]:

- îndeplinesc funcții consultative, cu caracter tehnic ori financiar, auxiliar;
- sunt prevăzute prin tratate, altele sunt create de către instituții în vederea exercitării atribuțiilor lor;
- cele înființate prin tratate pot avea personalitate juridică sau o simplă autonomie financiară; cele create de instituții trebuie să aibă fundamentul în tratate, să nu fie dotate cu puteri proprii de decizie, ci numai cu funcții de execuție strict controlate, să nu modifice echilibrul instituțional.

Reieșind din cele enunțate mai sus, susținem că pot fi considerate organe ale Uniunii Europene acele elemente structurale, create prin tratate sau de către instituțiile Uniunii Europene, în vederea îndeplinirii unor funcții consultative auxiliare cu caracter tehnic, financiar și de altă natură.

În categoria organelor Uniunii Europene sunt incluse și agențiile Uniunii Europene – entități juridice distincte, înființate printr-un act de drept derivat cu scopul de a efectua sarcini specifice de natură tehnică, științifică sau de gestionare, care ajută instituțiile Uniunii Europene să definească și să pună în aplicare politici. Ele sunt situate în diferite state membre și au o influență semnificativă în domenii de importanță esențială pentru viața de zi cu zi a cetățenilor europeni, cum ar fi sănătatea, siguranța, securitatea, libertatea și justiția.

Numărul agențiilor a crescut de-a lungul anilor. Raportul pe anul 2021 al Curții Europene de Conturi [2, p.7-8] acoperă 44 de agenții, cu trei agenții mai mult decât în raportul pentru exercițiul 2020². Există trei tipuri de agenții ale Uniunii Europene: 1. *agenții descentralizate*, 2. *agenții executive ale Comisiei Europene* și 3. *alte organisme* [2, p. 7].

Cele 33 de *agenții descentralizate*³ joacă un rol important în elaborarea și în punerea în aplicare a politicilor Uniunii Europene, mai ales, în ceea ce privește sarcinile tehnice, științifice, operaționale

---

² Cele trei noi Agenții sunt:

1. Autoritatea Europeană a Muncii (ELA), care și-a început activitatea la 17 octombrie 2019 și care este autonomă din punct de vedere financiar de la 26 mai 2021;
2. Parchetul European (EPPO), care și-a început activitatea la 1 iunie 2021 și care este autonom din punct de vedere financiar de la 24 iunie 2021;
3. Agenția Executivă Europeană pentru Domeniile Sănătății și Digital (HaDEA), înființată la 16 februarie 2021.

³ Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER); Agenția de Sprijin pentru Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (Oficiul OAREC); Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop); Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene (CdT); Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL); Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP); Agenția Uniunii Europene pentru Siguranța Aviației (AESA); Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO); Autoritatea Bancară Europeană (ABE); Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC); Agenția Europeană pentru Produse Chimice (ECHA); Agenția Europeană de Mediu (AEM); Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (EFCA); Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA); Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE); Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA); Autoritatea Europeană a Muncii (ELA); Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA); Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (EMCDDA); Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă (EMSA); Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică (ENISA); Agenția Uniunii Europene pentru Căile Ferate (ERA); Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA); Fundația Europeană de Formare (ETF); Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO); Agenția Uniunii Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatică la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (eu-LISA); Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA); Agenția Uniunii Europene pentru Programul Spațial (EUSPA); Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (Eurofound); Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust); Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol); Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA); Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex).

sau normative. Rolul lor este de a aborda nevoi specifice în materie de politici și de a consolida cooperarea europeană prin punerea în comun a expertizei tehnice și de specialitate a Uniunii Europene și a guvernelor naționale. Agențiile descentralizate sunt înființate pentru a funcționa pe o perioadă nedeterminată, prin regulamentul al Consiliului sau prin regulamentul al Parlamentului European și al Consiliului.

Agențiile executive ale Comisiei Europene funcționează ca filiale extinse ale acesteia și execută o serie de sarcini specifice în numele Comisiei [7]. Din 2003, Comisia Europeană are dreptul de a înființa agenții executive, pentru o perioadă limitată de timp, cu scopul de a gestiona sarcini specifice legate de programele UE [4, p. 1-8]. Prima agenție de acest tip a fost înființată la începutul anului 2004⁴. De atunci, Comisia a crescut treptat volumul fondurilor și numărul de programe externalizate către agențiile executive pe care le deține în prezent. Spre deosebire de ceea ce se întâmplă în cazul agențiilor descentralizate și al altor organisme, Comisia nu poate încredința unei agenții executive sarcini care necesită competențe discreționare de transpunere a unor opțiuni politice în acțiuni [8]. Aceste agenții sunt instituite pentru o perioadă determinată (în prezent, până la 31 decembrie 2028) [2, p. 10].

În propunerea sa privind Cadrul financiar multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027[9], Comisia Europeană a subliniat importanța implicării agențiilor executive în implementarea programelor, deoarece aceasta generează economii de costuri și economii de scară și asigură proximitatea operațională față de beneficiari [8]. Prin urmare, în opinia Comisiei, ar trebui analizată posibilitatea de a se recurge într-o măsură și mai mare la o astfel de externalizare.

După cum am mai menționat, până în prezent au fost înființate 7 agenții executive ale Comisiei Europene, cu următoarele domenii de competență:

- 1) *Agenția Executivă Europeană pentru Cercetare (REA)* [10] – este mandatată de Comisia Europeană să sprijine politica de cercetare și inovare a UE. Această Agenție finanțează proiecte de cercetare și inovare de înaltă calitate care generează cunoștințe în beneficiul societății. De asemenea, aceasta gestionează acțiunile de promovare a produselor agricole. Agenția Executivă a Consiliului European pentru Cercetare are următoarele responsabilități [10]:
  - să gestioneze proiectele de cercetare sprijinite în cadrul programului Orizont Europa, cel mai amplu program-cadru pentru cercetare și inovare de până acum, care se derulează în perioada 2021-2027;
  - să gestioneze proiectele de cercetare sprijinite în cadrul programului Orizont 2020, programul-cadru anterior pentru cercetare și inovare (2014-2020);
  - să implementeze programele Promovarea produselor Agricole și Fondul de Cercetare pentru Cărbune și Oțel ale Uniunii Europene, precum și proiectele în curs finanțate din bugetul UE pentru perioada 2014-2020;
  - să furnizeze asistență solicitanților de finanțare și ofertanților, beneficiarilor și experților independenți;
  - să gestioneze Serviciul de informare în domeniul cercetării [11] din cadrul Comisiei Europene, care răspunde la întrebările adresate de solicitanții de granturi, de cercetătorii care beneficiază de finanțare și de public;
  - să îi sprijine pe experții independenți [12] care evaluează propunerile de proiecte care concurează pentru fondurile UE destinate cercetării;
  - să sprijine activitățile de validare juridică și financiară necesare în toate programele de acordare a granturilor UE și în toate procedurile de achiziții publice finanțate direct de Comisia Europeană⁵ [10].

---

⁴ Agenția Executivă pentru Competitivitate și Inovare (EACI)

⁵ REA are următoarele sarcini de gestionat:

- bursele Marie-Curie și premiile aferente;
- acorduri de subvenționare specifice în beneficiul întreprinderilor mici și mijlocii;
- proiecte cu mai mulți parteneri în domeniul cercetării spațiale;
- proiecte cu mai mulți parteneri în domeniul cercetării în materie de securitate;
- sediul destinat acceptării de propuneri și serviciilor de evaluare situat în clădirea Convent Garden din centrul Bruxelles-ului;
- ghișeu de asistență unic destinat cererilor referitoare la PC7;

2) *Agenția Executivă a Consiliului European pentru Cercetare (ERCEA)* [13]. Consiliul European pentru Cercetare (CEC) face parte din cel de-al șaptelea program-cadru al UE pentru cercetare (PC7). Consiliul a fost înființat de către Comisia Europeană în februarie 2007, pe baza programului specific IDEI din cadrul PC7, în vederea sprijinirii activităților de cercetare exploratorie propuse de cercetători⁶. Principalul său obiectiv este acela de a stimula excelența științifică în Europa, sprijinind și încurajând oamenii de știință, academicienii și inginerii cei mai buni și cu adevărat creativi, care sunt invitați să depună propuneri în orice domeniu al cercetării. CEC este format dintr-un consiliu științific și o agenție executivă care acționează în numele Comisiei Europene. Consiliul Științific al CEC definește strategia și metodele științifice, în timp ce *Agenția Executivă* a acestuia implementează și aplică aceste strategii și metode în gestionarea și derularea activităților de finanțare ale CEC în contextul legislativ al PC7. Agenția Executivă a CEC a fost înființată oficial în decembrie 2007 și a obținut autonomie administrativă în data de 15 iulie 2009. Agenția Executivă a CEC are următoarele sarcini [14]:

- executarea programului de lucru anual, definit de către Consiliul științific al CEC și adoptat de către Comisie;
- punerea în aplicare a apelurilor pentru propuneri, în conformitate cu programul de lucru;
- informarea și sprijinirea candidaților;
- organizarea de evaluări de către colegi;
- încheierea și administrarea de acorduri de subvenționare, în conformitate cu regulamentul financiar al UE⁷;
- acordarea de asistență Consiliului Științific al Consiliului European pentru Cercetare.

3) *Agenția Executivă pentru Consiliul European pentru Inovare și Întreprinderi Mici și Mijlocii (EISMEA)* – înființată la 1 aprilie 2021, este responsabilă pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a Consiliului European pentru Inovare⁸ [15] și gestionează alte programe ale UE în domeniile sprijinului pentru IMM-uri, ecosisteme de inovare, piață unică, politica de consum și investiții interregionale în inovare [16]. Astfel, EISMEA regroupează într-o singură Agenție toate activitățile Consiliului European pentru Inovare și programele referitoare la întreprinderile mici și mijlocii: 1) *Consiliul European pentru inovare*; 2) *Programul privind piața unică*; 3) *Investiții interregionale pentru inovare* [17].

EISMEA își propune să consolideze poziția Uniunii Europene ca lider global în cercetare și inovare, să consolideze piața sa unică, să deschidă oportunități pentru IMM-uri și să mențină standarde înalte de protecție pentru cetățenii săi către o UE mai competitivă, digitală, ecologică și favorabilă incluziunii.

Predecesoarea EISMEA a fost *Agenția Executivă pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (EASME)* care a fost creată de către Comisia Europeană⁹ pentru a gestiona în numele acesteia mai multe programe ale UE în domeniile sprijinului și inovației pentru IMM-uri, mediu, acțiuni climatice, energie și afaceri maritime [18]. La rândul său, EASME este succesoarea *Agenției Executive pentru Competitivitate și Inovare (EACI)* – prima agenție executivă înființată de către Comisia Europeană (în 2004), care în perioada 2004-2013 s-a preocupat de gestionarea progra-

---

- sistem de înregistrare unic destinat partenerilor de proiect, în vederea reducerii formalităților administrative necesare pentru gestionarea proiectelor.

⁶ CEC funcționează în mod transparent, deținând autonomie și integritate, garantate de către Comisia Europeană, în fața căreia raportează. Comisia Europeană își asumă responsabilitatea finală față de executarea PC7 și față de bugetul alocat acestuia.

⁷ Regulamentul financiar este actul de bază care definește principiile și procedurile pentru întocmirea și execuția bugetului Uniunii Europene, precum și pentru controlul finanțelor acesteia.

⁸ Consiliul European pentru Inovare (EIC) a fost înființat în cadrul programului UE Orizont Europa. Are un buget de 10,1 miliarde EUR pentru a sprijini inovațiile care schimbă jocul de-a lungul ciclului de viață, de la cercetare în stadiu incipient, până la dovada conceptului, transferul de tehnologie și finanțarea și extinderea start-up-urilor și IMM-urilor.

⁹ Agenția Executivă pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (EASME) a fost creată prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei 2013/771/CE din 17 decembrie 2013 iar Actul de delegare a fost adoptat la 23 decembrie (C(2013)9414).

melor și inițiativelor europene de finanțare în materie de energie, transport, mediu, competitivitate și inovare.

- 4) *Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA)* – creată în 2005, gestionează programele și acțiunile europene în domeniul educației, audiovizualului și culturii [19]. EACEA este responsabilă de gestionarea anumitor aspecte ale următoarelor programe ale UE: *Erasmus+*; *Europa Creativă*; *Europa pentru cetățeni*; *Corpul voluntar European de ajutor umanitar*; *Corpul European de solidaritate* [20]. De asemenea, această Agenție executivă coordonează proiecte în domeniul învățământului superior în cadrul următoarelor bugete ale UE de cooperare externă: *Instrumentul de asistență pentru preaderare*; *Instrumentul European de vecinătate*; *Instrumentul de finanțare a cooperării pentru dezvoltare*; *Instrumentul de parteneriat pentru cooperarea cu țările din afara UE și cel de-al 11-lea Fond European de Dezvoltare* [20]. Printre sarcinile de gestionare ale EACEA se numără:

- a. definirea condițiilor pentru finanțare;
- b. evaluarea ofertelor de proiecte;
- c. gestionarea financiară a proiectelor de succes și colaborarea cu beneficiarii;
- d. monitorizarea progresului proiectelor;
- e. publicarea rezultatelor proiectelor.

EACEA este responsabilă de administrarea *Rețelei europene de informare asupra sistemelor și a politicilor de educație* (Rețeaua Eurydice) [21], care oferă informații privind structurile naționale și europene, sistemele și evoluțiile din domeniul educației. EACEA raportează cu regularitate Comisiei Europene cu privire la implementarea programelor pentru care este responsabilă.

- 5) *Agenția Executivă pentru Inovare și Rețele (INEA)* a fost înființată în 2013¹⁰ [22] pentru perioada de programare 2014-2020. Aceasta este succesoarea *Agenției Executive pentru Rețeaua Transeuropeană de Transport (TEN-T EA)*, care a gestionat programul TEN-T pentru perioada 2007-2013 (cu aproximativ 100 de membri ai personalului și cu un buget de 7,9 miliarde de euro distribuit pentru aproape 700 de proiecte).

Misiunea INEA constă în a sprijini Comisia, promotorii de proiecte și părțile interesate prin furnizarea de expertiză și management de program în cadrul unor proiecte de infrastructură și de cercetare și inovare în domeniul transporturilor, în domeniul energiei și în cel al telecomunicațiilor, precum și în a promova sinergii între aceste activități. Prin urmare, INEA are un rol-cheie în punerea în aplicare din punct de vedere tehnic a politicilor sectoriale ale Comisiei¹¹ [22]. Mai precis, INEA elaborează și lansează cereri de propuneri, organizează proceduri de evaluare și de selecție a proiectelor, elaborează și semnează acorduri de grant, asigură monitorizarea tehnică și financiară a proiectelor și oferă feedback Comisiei. Aceasta dispune de un buget anual pentru cheltuieli administrative de aproximativ 27 de milioane de euro [8].

- 6) *Agenția Executivă pentru Consumatori, Sănătate, Agricultură și Siguranță Alimentară (CHAFEA)* este o agenție executivă a Uniunii Europene care a preluat de la *Agenția Executivă pentru Sănătate și Consumatori (EAHC)*¹² [23] Programul pentru consumatori (desfășurat până în 2008)

---

¹⁰ Decizia de punere în aplicare 2013/801/UE a Comisiei din 23 decembrie 2013 de înființare a Agenției Executive pentru Inovare și Rețele și de abrogare a Deciziei 2007/60/CE, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2008/593/CE (JO L 352, 24.12.2013, p. 65). Prin Decizia C(2013) 9235 a Comisiei s-au delegat competențe Agenției.

¹¹ Agenției îi este încredințată implementarea unor părți ale următoarelor programe ale Uniunii: a) Mecanismul Conectarea Europei; b) partea III Provocări societale ale Programului specific Orizont 2020. De asemenea, Agenției îi este încredințată implementarea moștenirilor următoarelor programe ale Uniunii: a) programul privind rețeaua transeuropeană de transport; b) Programul Marco Polo. Sunt prevederile art. 3, p. (1) și (2) al Deciziei de punere în aplicare 2013/801/UE a Comisiei din 23 decembrie 2013 de înființare a Agenției Executive pentru Inovare și Rețele și de abrogare a Deciziei 2007/60/CE, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2008/593/CE (JO L 352, 24.12.2013, p. 65).

¹² Agenția Executivă pentru Sănătate Publică (PHEA) a fost înființată în 2005 pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a programului comunitar de sănătate publică. Fiind o agenție temporară a Uniunii Europene, ar fi trebuit să rămână operațională până la sfârșitul anului 2010, dar în 2008, mandatul agenției a fost prelungit până la

și Inițiativa „Instruire mai bună pentru alimente mai sigure”, implementată după anul 2008. CHAFEA a devenit operațională de la 1 ianuarie 2014, cu mandat până în 2024, îndeplinind funcțiile care i-au fost atribuite de către Direcția Generală pentru Sănătate și Siguranță Alimentară a Comisiei Europene. Agenția Executivă pentru Consumatori, Sănătate, Agricultură și Siguranță Alimentară a gestionat patru programe ale UE în numele Comisiei Europene: *Programul de sănătate; Programul Consumatorului; Inițiativa „Instruire mai bună pentru alimente mai sigure”* (“*Better Training for Safer Food Initiative*” – *BTSF*) și *Programul de promovare a produselor agricole* [24]. CHAFEA și-a încetat existența la 1 aprilie 2021 [2, p. 10].

7) *Agenția Executivă pentru Domeniile Sănătății și Digital (HADEA)* – înființată la 16 februarie 2021, contribuie la reconstrucția unei Europe post-COVID-19 mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită pentru provocările actuale și viitoare – una dintre ambițiile Comisiei Europene [25]. Obiectivele specifice ale HADEA presupun sprijinirea dezvoltării, a punerii în aplicare și a asigurării respectării și, atunci când este necesar, a revizuirii legislației UE în domeniul sănătății și sprijinirea furnizării de date valabile, fiabile și comparabile de înaltă calitate pentru luarea deciziilor și monitorizarea bazate de date concrete și promovarea utilizării evaluărilor de impact asupra sănătății ale altor politici relevante ale Uniunii [26]. HADEA va implementa următoarele programe (cu buget orientativ):

- Programul „UE pentru sănătate” (EU4Health): 4,7 miliarde EUR (din bugetul total de 5,3 miliarde EUR)
- Programul Orizont Europa: Pilonul II, clusterul 1 – Sănătate: 4,1 miliarde EUR
- Programul privind piața unică: Siguranță alimentară – Sănătatea umană, a animalelor și a plantelor de-a lungul lanțului alimentar și o formare mai bună pentru o hrană mai sigură: 1,3 miliarde EUR
- Programul Europa digitală: 0,8 miliarde EUR
- Mecanismul pentru interconectarea Europei – Sectorul digital: 1,7 miliarde EUR
- Programul Orizont Europa: Pilonul II, clusterul 4 – Dezvoltarea digitală, industria și spațiul: 5,6 miliarde EUR

În perioada 2021-2023, un buget suplimentar în valoare de 1,6 miliarde EUR va fi pus la dispoziție din fondul NextGenerationEU pentru acțiuni care fac parte din componentele digitale și de sănătate ale programului Orizont Europa. Se preconizează că bugetul total gestionat de HADEA se va ridica la peste 20 miliarde EUR pentru perioada de 7 ani a cadrului financiar multianual (CFM) 2021-2027 [25].

O agenție executivă a Comisiei Europene este condusă de un comitet director și de un director. Directorul agenției executive are autoritate asupra personalului acesteia. Comitetul director este format din cinci membri numiți de Comisia Europeană. Decizia de a prelungi existența unei agenții, reînnoirea prelungirii sau lichidarea agenției se adoptă de către Comisia Europeană pe baza analizei costuri-beneficii. Agențiile executive au personalitate juridică. În fiecare stat membru, acestea beneficiază de cea mai extinsă capacitate juridică acordată persoanelor juridice conform legislației naționale. Agențiile pot, în special, să achiziționeze sau să lichideze bunuri mobile și imobile și să fie parte în procese. În acest scop, agenția este reprezentată de directorul acesteia. Toate agențiile executive își au sediile la Bruxelles unde activează Comisia Europeană.

Alte organisme incluse într-o categorie distinctă a agențiilor Uniunii Europene sunt [2, p. 10]:

1. *Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT)* – un organism independent și descentralizat al Uniunii Europene, care pune în comun resurse științifice, comerciale și educaționale pentru a stimula capacitatea de inovare a Uniunii Europene, acordând finanțare sub formă de granturi¹³.

---

31 decembrie 2015 și extins și la intervențiile în domeniul protecției și formării consumatorilor asigurând o mai mare siguranță alimentară.

¹³ De la înființarea sa în 2008 până în 2020, EIT a creat cea mai mare comunitate de inovare din Europa. Modelul său, testat și validat, a permis: crearea a 8 comunități de inovare prospere; crearea a peste 60 de centre de inovare în întreaga Europă; sprijinirea a peste 3200 de întreprinderile nou-înființate și în curs de extindere; strângerea 3.3 miliard EUR sub formă de capital extern, prin inițiativele pe care le-am susținut; crearea a peste 13 000 de locuri de muncă; participarea a peste 3 100 de studenți la cursuri de master și de doctorat, așteptându-se ca numărul acestora să depășească 5 000 până la sfârșitul anului 2020; crearea a peste 1 170 de produse și servicii noi.

EIT face parte din programul *Horizon 2020*, programul-cadru de cercetare și inovare al Uniunii Europene [27];

2. *Agenția de Aprovizionare a Euratom (ESA)* are misiunea de a asigura aprovizionarea constantă și echitabilă a utilizatorilor din Uniunea Europeană cu combustibili nucleari, în conformitate cu Tratatul EURATOM. ESA monitorizează piața nucleară și avertizează cu privire la tendințele care constituie o amenințare la adresa securității aprovizionării Uniunii Europene cu materiale nucleare pentru utilizări energetice și neenergetice. Ea poate lua măsuri pe cont propriu (de exemplu, Memorandumul de înțelegere cu SUA privind disponibilitatea materialelor specializate și a combustibililor pentru cercetare și uz medical) sau îi poate propune măsuri Comisiei Europene. ESA este singurul organism care poate semna contracte pentru furnizarea de mineruri, materii prime și materiale fisibile speciale în Uniunea Europeană și poate refuza încheierea unui contract. Deciziile agenției cu privire la contractele de furnizare pot fi contestate în fața Comisiei în baza sistemului de control și echilibru al competențelor Agenției [28].
3. *Comitetul Unic de Rezoluție (SRB)* este principala autoritate a Mecanismului unic de rezoluție din cadrul Uniunii Bancare Europene [29]. Misiunea sa este de a asigura un proces de rezoluție ordonată a băncilor în curs de a intra în dificultate sau susceptibile de a intra în dificultate, astfel încât să se reducă la minimum impactul asupra economiei reale și asupra finanțelor publice ale statelor membre ale Uniunii Europene¹⁴.
4. *Parchetul European (EPPO)* este un organism independent și descentralizat al Uniunii Europene, cu competența de a cerceta, a urmări penal și a trimite în judecată persoanele învinuite de săvârșirea unor infracțiuni care aduc prejudicii bugetului Uniunii Europene, cum ar fi actele de fraudă, spălare a banilor sau de corupție ori cazurile transfrontaliere de fraudă gravă în materie de TVA [30]. Regulamentul de instituire a Parchetului European în cadrul cooperării consolidate a fost adoptat la 12 octombrie 2017 și a intrat în vigoare la 20 noiembrie 2017 [5]. În prezent, sunt 22 de state membre participante din cele 27 de state-membre ale Uniunii Europene. Parchetul European și-a început activitatea la 1 iunie 2021. Acesta are sediul la Luxemburg, alături de Curtea de Justiție a UE și Curtea Europeană de Conturi.

Conform *Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO)* s-a stabilit că va exista un sistem de competențe partajate între EPPO și autoritățile naționale în domeniul combaterii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, iar în considerare principiului cooperării loiale, atât EPPO, cât și autoritățile naționale competente ar trebui să se sprijine și să se informeze reciproc cu scopul de a combate eficient infracțiunile care intră în sfera de competență a EPPO. Comisia Europeană este responsabilă de instituirea și funcționarea administrativă inițială a EPPO până în momentul în care acesta dispune de capacitatea de a-și executa propriul buget [3].

Parchetul European efectuează investigații transfrontaliere în cazurile de fraudă care implică sume de peste 10 000 EUR din fondurile Uniunii Europene sau în cazurile de fraudă în materie de TVA la nivel transfrontalier care implică daune de peste 10 milioane EUR. Pe lângă faptul că EPPO lucrează în strânsă colaborare cu autoritățile naționale de aplicare a legii, acesta, de asemenea, colaborează îndeaproape cu alte organisme precum EUROJUST și EUROPOL. Anterior, doar autoritățile naționale ar fi putut investiga și urmări penal aceste infracțiuni și nu puteau să acționeze dincolo de granițele lor.

La 13 iulie 2022 procurorul-șef al Parchetului European, Laura Codruța Kövesi, aflată în vizită oficială la Chișinău, a semnat cu Procurorul General interimar, Dumitru Robu, *Acordul de lucru*

---

¹⁴ Principalele sale sarcini sunt:

- să stabilească norme standard și proceduri privind rezoluția entităților;
- să ia decizii privind rezoluția în cadrul Uniunii bancare, în conformitate cu un standard – acest proces ajută la menținerea încrederii pieței;
- să stabilească măsuri de rezoluție credibile și fezabile;
- să elimine obstacolele din calea rezoluției, pentru ca sistemul bancar european să fie mai sigur;
- să reducă la minimum costurile de rezoluție și să evite distrugerea valorii, cu excepția cazului în care acest lucru este necesar în vederea atingerii obiectivelor de rezoluție;
- să ofere avantaje importante contribuabililor, băncilor și deponenților;
- să promoveze stabilitatea economică și financiară la nivelul Uniunii Europene.

privind cooperarea dintre Procuratura Generală a Republicii Moldova și Parchetul European [1]. Scopul acordului este de a facilita cooperarea judiciară în materie penală și schimbul de informații între părți. Principalele domenii reglementate de Acordul interinstituțional încheiat între Procuratura Generală a Republicii Moldova și Parchetul European se referă la:

- cooperare în materie de obținere a probelor sau obținerea extrădării persoanelor căutate;
- indisponibilizarea bunurilor infracționale, prin aplicarea sechestrelor sau prin emiterea ordinului de înghețare;
- constituirea echipelor comune de anchetă.

În egală măsură, s-a convenit între părți că Parchetul European, la cererea Procuraturii Generale din Republica Moldova, va sprijini procurorii moldoveni în exercitarea funcțiilor sale, prin schimbul de bune practici în ceea ce privește investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor financiare și a corupției.

În concluzie, menționăm că un rol deosebit în categoria organelor Uniunii Europene revine agențiilor Uniunii Europene – entități juridice distincte, înființate printr-un act de drept derivat cu scopul de a efectua sarcini specifice de natură tehnică, științifică sau de gestionare, care ajută instituțiile Uniunii Europene să definească și să pună în aplicare politici. Obiectivele agențiilor sunt numeroase și variate, fiecare agenție fiind unică și îndeplinind o funcție separată. Cu toate acestea, există câteva obiective generale care stau la baza întregii activități a fiecărei agenții:

- agențiile conferă activităților Uniunii Europene un anumit grad de descentralizare și dispersare;
- agențiile sporesc importanța sarcinilor ce le revin, prin faptul că respectivele sarcini sunt identificate cu însăși agenția;
- unele agenții răspund nevoii de a dezvolta un know-how științific sau tehnic în anumite domenii bine definite;
- există agenții care au rolul de a integra diferite grupuri de interes, înlesnind astfel dialogul la nivel european sau internațional.

Marea majoritate a agențiilor Uniunii Europene se atribuie la categoria agențiilor descentralizate (33 de agenții) care fac parte integrantă din organizarea și aplicarea guvernantei la nivelul Uniunii Europene, în calitate de organisme cu o personalitate juridică proprie și un anumit grad de autonomie administrativă și financiară pentru realizarea sarcinilor atribuite.

Agențiile descentralizate – create pentru o perioadă nedeterminată, cu sediul în diverse state din Uniunea Europeană – au rolul de a contribui la luarea deciziilor și implementarea politicilor instituțiilor Uniunii Europene, asigurând informații de specialitate referitoare la diverse aspecte ale vieții de zi cu zi din Uniunea Europeană (alimente, educație, medicamente, mediul de viață, Securitate, justiție etc.). De asemenea, ele sprijină cooperarea dintre Uniunea Europeană și guvernele naționale prin punerea în comun a expertizei tehnice și de specialitate a instituțiilor Uniunii Europene și a autorităților naționale.

Agențiile executive sunt create de către Comisia Europeană (până în prezent au fost create 7 agenții executive), funcționează ca filiale extinse ale acesteia și execută o serie de sarcini specifice în numele Comisiei. Agențiilor executive le pot fi încredințate în special următoarele sarcini:

- a) gestionarea uneia sau a tuturor etapelor din existența unui proiect, în legătură cu proiecte individuale specifice, în contextul punerii în aplicare a unui program al Uniunii Europene și al efectuării controalelor necesare în acest sens, prin adoptarea de decizii relevante pe baza atribuțiilor care le sunt delegate de Comisia Europeană;
- b) adoptarea instrumentelor de execuție bugetară a veniturilor și cheltuielilor și desfășurarea tuturor activităților necesare punerii în aplicare a programului Uniunii Europene pe baza atribuțiilor delegate de Comisia Europeană și, în special, a activităților legate de acordarea contractelor și a fondurilor nerambursabile;
- c) colectarea, analizarea și transmiterea către Comisie a tuturor informațiilor necesare pentru direcționarea punerii în aplicare a unui program al Uniunii Europene.

A treia grupă de agenții ale UE, pe lângă agențiile executive și cele descentralizate, numită *alte organisme* include patru organisme independente în cadrul Uniunii Europene: Parchetul European, Institutul European de Inovare și Tehnologie, Agenția de Aprovizionare a Euratom și Comitetul Unic de Rezoluție.

Fără a nega toate momentele laudabile care pot fi atribuite agențiilor Uniunii Europene, considerăm că sistemul agențiilor UE necesită unele reforme și, în acest sens, venim cu următoarele recomandări:

- Agențiile cooperează îndeaproape și prin intermediul Rețelei Agențiilor UE (EUAN), care a fost creată pentru a le spori vizibilitatea și pentru a identifica și a promova posibile creșteri în materie de eficiență. Prioritățile sale sunt convenite de către agenții sub forma unei strategii pe cinci ani și a unor programe de activitate anuale. Unul dintre rolurile sale importante este de a asigura o comunicare eficientă între agenții și părțile lor interesate, în principal instituțiile UE. Nouă sub-rețele dau contur acțiunii și interacțiunii membrilor acestei rețele și permit obținerea unor rezultate concrete în beneficiul UE și al cetățenilor săi. Cu toate acestea, EUAN nu are competențe executive, nu toate agențiile participă la toate sub-rețelele și cooperarea este axată în principal pe aspecte administrative, și nu operaționale. Considerăm că aceste lacune ar trebui remediate.
- În ce privește funcționarea Comisiei Europene, considerăm necesar ca Comisia să se preocupe mai mult de acțiuni fundamentale și mai puțin de sarcini de gestiune. În acest scop, suntem de părere că este necesar a consolida sistemul de agenții ale UE care ar putea prelua anumite sarcini de administrare ale Comisiei. Astfel, Comisia Europeană și-ar consolida funcțiile sale importante de gardian al tratatelor, de inițiativă legislativă și de reprezentare, concentrându-se asupra obiectivelor sale esențiale.
- Apreciind colaborarea Republicii Moldova cu unele agenții ale UE (Europol, Eurojust, Parchetul European), considerăm că statul nostru, în calea sa de aderare la Uniunea Europeană, ar fi binevenit să inițieze relații de colaborare cu mai multe agenții ale Uniunii Europene, care ne-ar oferi ajutor și asistență în procesul de racordare a ordinii juridice a Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene.

Bibliografie:

1. Acordul de lucru privind cooperarea dintre Procuratura Generală a Republicii Moldova și Parchetul European semnat la 13.07.2022 // [on-line] https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2022-07/Signed%20WA%20between%20EPP0%20and%20GPO%20of%20Moldova_RO_0.pdf (accesat pe 18.04.23)
2. Auditul agențiilor Uniunii Europene pe 2021. Prezentare a Raportului anual pe 2021 al Curții de Conturi Europene referitor la agențiile UE. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2022.
3. Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/1117 a Consiliului din 27 iulie 2020 de numire a procurorilor europeni ai Parchetului European. L 244/18 din 29.07.2020// [on-line] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D1117&from=EN> (accesat pe 18.04.23)
4. Regulamentul (CE) nr. 58/2003 al Consiliului din 19 decembrie 2002 de stabilire a statutului agențiilor executive cărora urmează să li se încredințeze anumite sarcini în gestionarea programelor comunitare. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 11 din 16.01.2003. // [on-line] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32003R0058> (accesat pe 11.11.22)
5. Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO). OJ L 283, 31.10.2017.p.1-71. // [on-line] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1939> (accesat pe 18.04.23)
6. Țarălungă V. Drept instituțional al Uniunii Europene. Curs universitar. Bălți, 2022. // [on-line] <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5720> (accesat pe 09.11.22)
7. [on-line] http://europa.eu/about-eu/agencies/index_ro.htm (accesat pe 12.11.22)
8. [on-line] <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/inea-19-2019/ro/index.html> (accesat pe 12.11.22)
9. [on-line] <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2020/12/17/multiannual-financial-framework-for-2021-2027-adopted/> (accesat pe 14.11.22)
10. [on-line] https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/european-research-executive-agency_ro (accesat pe 17.11.22)
11. [on-line] https://research-and-innovation.ec.europa.eu/contact-us/research-enquiry-service_en (accesat pe 17.11.22)
12. [on-line] <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-expert> (accesat pe 17.11.22)
13. [on-line] <https://epso.europa.eu/ro/institutions/ercea-european-research-council-executive-agency> (accesat pe 19.11.22)

14. [on-line] https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/european-research-council-executive-agency_ro (accesat pe 19.11.22)
15. [on-line] https://eic.ec.europa.eu/about-european-innovation-council_en (accesat pe 26.11.22)
16. [on-line] https://eisma.ec.europa.eu/index_en (accesat pe 26.11.22)
17. [on-line] https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/european-innovation-council-and-small-and-medium-sized-enterprises-executive-agency_ro (accesat pe 27.11.22)
18. [on-line] <https://wayback.archive-it.org/12090/20210412123959/https://ec.europa.eu/easme/en/> (accesat pe 26.11.22)
19. [on-line] https://publications.europa.eu/resource/cellar/e59478d4-68a2-11e3-a7e4-01aa75ed71a1.0006.03/DOC_1 (accesat pe 28.11.22)
20. [on-line] https://publications.europa.eu/resource/cellar/f60304ed-c90f-47bf-8db2-8e172dfc9d34.0021.03/DOC_2 (accesat pe 28.11.22)
21. [on-line] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:c11061> (accesat pe 29.11.22)
22. [on-line] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013D0801&from=EL> (accesat pe 29.11.22)
23. [on-line] https://koaha.org/wiki/Agenzia_esecutiva_per_la_salute_e_i_consumatori (accesat pe 26.11.22)
24. [on-line] <https://www.developmentaid.org/donors/view/122442/chafea> (accesat pe 28.11.22)
25. [on-line] https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/european-health-and-digital-executive-agency_ro (accesat pe 30.11.22)
26. [on-line] <https://oportunitati-ue.gov.ro/programul-ue-pentru-sanatate/> (accesat pe 30.11.22)
27. [on-line] <https://eit.europa.eu/ro/in-your-language> (accesat pe 05.12.22)
28. [on-line] https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/euratom-supply-agency_ro (accesat pe 06.12.22)
29. [on-line] https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/srb_ro (accesat pe 06.12.22)
30. [on-line] www.eppo.europa.eu (accesat pe 18.04.23)